

1. V krajnem šolskem svetu naj ima sedež in glas le učitelj veroznanstva (ne župnik), ki pa naj glasuje le o svojih zadevah. (Ker so pa pri II. skupščini sklenili, da veroznanstva ni treba v šoli, tedaj tudi kateheta ni treba. To so malo dosledni gospodi, ti nemški učitelji.)

2. Krajni šolski svet naj pazi samo to, da se določeni čas v šoli podučuje.

3. Na didaktično-pedagogične zadeve nima nič vpljiva.

4. Učiteljevo obnašanje ni pod nadzorstvom krajnega š. sveta, ampak pod splošno postavo in javno moraljo.

5. Voditelj šole naj občuje naravnost z okrajnim š. svetom brez posredenja krajnega š. sveta.

6. Šolnina naj se odpravi.

7. Učiteljske pripravnice naj trajajo 4 leta.

8. Vsak otrok naj hodi 8 let v šolo in dokler ne dobi odpustnega ali odhodnega spričala, ne sme ga nihče v službo vzeti. V tem smislu naj se napravi postava.

9. Nihče naj se ne postavi za podučitelja, če nema spričala zrelosti.

10. Učitelji naj skerbé v društvih, da se učitelji volijo v razne zastope.

11. Vsak učitelj naj si sam izbira knjige za svojo šolo.

12. Ministerstvo za nauk naj se loči od ovega za bogočastje.

13. Telesno kaznovanje naj se zopet vpelje.

14. Vsaka prememba šolskih postav naj se naznani popred uč. društvom.

15. Učiteljske plače so premajhne — naj se povišajo.

(Dalje prih.)

Pervi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani.

(24. septembra 1872.)

V ta toliko važni, prvi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani, zbralo se je do 300 učiteljev iz vseh slovenskih krajev. V ogromnem številu narodnih gojiteljev, ktere je navdajal en duh, ena misel in v kterih je v pravem pomenu besede le eno serce bilo za splošno omiko človeštva. Tudi Hervatje, da nam pokažejo svojo ljubezen do našega napredka in da nam povernejo „milo za drago“ — naš lanjski pohod njihovega zbora v Zagrebu, prišli so simkaj kod representanti hervaškega šolstva živega duha in rodoljubnosti. Imeli smo v svojej sredini iz Zagreba ljudske učitelje: gg. Filipovića, Fabkovića, Modeca, Kutena, Ljud. Tomšića, duhovna Kostanjevca in Hajdenaka; iz Karlovca Janka Tomića, kateketa o. Ambroza Kostanjevca in profesorja Petra Tomića; iz Verovitice (v Slavoniji) Štef. Basarička, iz Kraljevice Cihlařa in iz Petrinje učitelja preparandije Glasera.

Tudi iz Česke obljubil je znani pedagog Mašek, da pride k našemu zboru, pa mu žalibog ni bilo mogoče.

Ob 8. uri je bila v mestni farni cerkvi pri sv. Jakobu maša, katero so brali preč. gosp. prošt dr. Jarc, c. k. deželni šolski nadzornik in pri kateri so učitelji prav lepo peli g. L. Belarjevo mašno pesem.

Že pred 9. uro bila je prostrana dvorana v reduti, kamor je bil zbor napovedan, skoraj natlačena z deležniki ali zborovalci. Tudi galerija bila je dobro napolnjena. Posebno milo bilo je pa tudi naš krasni spol videti v naši sredini.

Od deželnega šolskega sveta prišli so p. n. gg.: Hočevnar, dr. Bleiweis, dr. Jarc in dr. Costa, in ljubljansko mesto je zastopal mestni župan g. Dežman. Ko so se učitelji že poprej zvečer zedinili o vprašanjih, ki pridejo v obravnavo in odločili poslovni red, pri kateri priložnosti je bila prav živahna debata, odprè pervosednik učit. društva g. Andrej Praprotnik koj ob 9. uri zbor s sledečim govorom:

Slavna skupščina, mili bratje in tovarši!

Slovensko učiteljsko društvo je, spolnovaje svojo namero — „združevati vse slovenske ljudske učitelje, da duševno in materialno napredujejo in da se slovenske ljudske šole vsestransko boljšajo“ — sklicalo prvi splošni zbor slovenskih ljudskih učiteljev in k tej skupščini vabilo brate tovarše iz Kranjskega, Koroškega, Štajerskega in Primorskega; in prišel je milo-veseli dan, ko si slovenski učitelji pervikrat v beli Ljubljani podajamo bratovske roke in kažemo svetu, da se tudi mi slovenski učitelji živo zavedamo in spoznavamo svojo prevažno nalogo, da tudi mi slovenski učitelji praznujemo dan vstajenja in sicer v pravem pomenu in naravnem duhu časa. Naravni duh časa ravna pa se po naravni postavi, ki pravi: Kar je komur mar, to tudi ljubi, in kar ljubi, za to tudi žrtvuje. Nihče, kdor le količkaj pozna človeškega duhá in njegovo razvijanje, more nam slovenskim ljudskim učiteljem v zaslugo šteti, če z vsemi svojimi dušnimi in telesnimi močmi delamo za povzdigo šole, ktera se zove ljudska t. j. narodna šola, iz ktere naj se po omiki širi in izliva blagostanje med narod in s srečnim narodom dalje v deržavo.

Ljubeznjivi tovarši! Danes je dan, kateri bode zapisan v zgodovini našega šolstva, kajti danes pervikrat zborujemo slovenski učitelji pod zastavo slovenskih šol. Dovoljeno nam je, da za sveto reč — za ljudsko izobraževanje — za razvitek našega milega naroda govorimo resno, odkritoserčno besedo.

Ljubi bratje, skušeni šolski možje! ki ste prišli tù sim iz vseh slovenskih krajev, od prijaznih štajerskih goríc, iz hladnega Korotana, od južnega podnebja, od sinje Adrije in iz sosedne hervaške dežele k nam v

belo Ljubljano! vse vkup priserčno pozdravljam in v imenu slovenskega učiteljskega društva kličemo serčni „Dobro nam došli mili bratje naši!“ Pri prizadevanji za omiko ne ločijo nas deželne meje. Vsi imamo edini in isti namen. Naloga nas vseh je izobraževati narod po naravni poti do popolnomastine stopnje. Vsaki slovenski učitelj, naj ima svojo delalnico v jugu ali severu, v vzhodu ali zahodu, je sejavec, kateri seje seme narodne omike in skerbi za to, da se to seme ukorenini, raste, razširja in rodi naj lepšega sadu za družino, srenjo, narod, cerkev in deržavo. Odkrivajmo danes odkritoserčno svoje želje, ki jih nosimo v sercu in ki iz svojih večletnih skušenj poznamo, da služijo napredku v ljudski šoli.

Kažimo, da živimo za šolo, ktera edino le more ljudstvo izobraževati. Kažimo, da živimo za šolo, kakoršno sedanje razmere v življenji tirjajo! Kažimo, da živimo za šolo, ktera stoji na podlagi večnega zakona človeške narave in ki se vjema z večnimi postavami pedagogike.

Pr eden pa gremo na delo, podajmo si roke in bodimo akoravno v malenkostih svobodni — vendar složni v poglavitni stvari. — Kažimo, da nas ni pripeljala tu sim kaka druga namera kakor edino le žlahtno prizadevanje, da bi koristili ljudski šoli in z njo našemu milimu narodu in da bi z izobraženim, srečnim narodom krepili tudi našo vskupno domovino, splošno Avstrijo.

Ako si po tem vodilu osnujemo naše zborovanje, zvesti smo si, da storimo svojo dolžnost kot slovenski ljudski učitelji in da morajo vjemati se z nami celó naši nasprotniki.

V tem duhu začnimo zborovati po izreku našega pesnika: „Bogu dušo in vest, vladarju zvestobo!“

Hočev ar, referent v šolskih rečeh pri c. k. vladi pozdravlja zbor in pravi, da uvidi veliko važnost ljudske šole, da je šola podlaga narodnega blagostanja in oživljajoči duh vsacega naroda. Želi srečni vspeh pri tem prvem slovenskem učiteljskem zboru. (Živio!)

Dr. Bleiweis: Jaz namesto deželnega glavarja pozdravljam učitelje iz slovenskih okrajin, ki so iz blizo in dalječ semkaj prišli, da se posvetujejo o šolskih rečeh, ter jim radostno kličem: „dobro došli!“ Stan učiteljski je važen in težaven, važen ne samo zarad tega, da ljudska šola zadostuje terjatvam višjih oblastnij, ampak ker je učitelj šola, a šola je semenišče narodne prosvete. (Živio!) Težaven je pa, gospoda moja, v materijalnem obziru. (Klici: res je!) Bodite preverjeni, čestita gospoda, da deželni zastop želi zboljšati materijalno stanje učiteljev, da živo čuti to veliko potrebo in ko bi bil zaklad deželni premožen, gotovo bi ne čakali novih postav, da se učiteljem pomaga. In če me vprašate, kaj je neki deželni zaklad, vam odgovarjam: deželni zaklad so davki, ki jih naj več potrebuje in plačuje naš ubogi kmet. Resna skerb deželnega zastopa je, najti pripomočkov in zboljšati stan naših učiteljev in verjemite mi

tedaj, da bojo za vse zastopnike dežele Kranjske najslajši občutki, ko bomo videli, da izgine iz naše dežele izrek: „Quem dii odere, pedagogum fecere“. U to pomoz! Bog! (Dolgotrajno živijo-klicanje.)

Dežman: V imenn glavnega mesta pozdravljam prvi zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani. Gospodje, bodite prepričani, da vsi omikanci s pazljivostjo gledajo na vaše denašnje sklepe, in ako bojo zadostovali tirjatvam našega časa in živim potrebam ljudstva, potem bodite preverjeni, da bodo tudi z veseljem in ponosom gledali na ta prvi zbor slovenskih učiteljev, potem bo zginila tudi tista apatija, koja se še simtertje nahaja za šolo v našem narodu. Želim, da bi srečno veršili ta šolski zbor. (Živijo!)

Predsednik Praprotnik: Naznanjam zboru, de se bo zdaj bral zapisnik opravninega ali poslovnega reda in pravi: Čas, gospoda moja, je jako kratek in važno je, da se pri naših obravnavah deržimo opravninega reda.

Gerkman bere opravnini red, ki je bil zvečer pred glavnim zborom vstanovljen.

Predsednik vpraša, če se odobruje ta opravnini red. (Zbor enoglasno priterdi.) Tedaj bomo šli k 1. točki, ki se glasi: Kako naj se slovenski učitelj za svoj stan izobražuje!

Poročevalec o tej točki je g. Tomšič.

Tomšič poroča o tej točki prav obširno in jezgrovito. Silni aplaus, ki je od vseh strani pri več izrekah donel poročevalcu, je bil dokaz, kako živo je govornik zadel misel zbranega učiteljstva. (To poročilo hočemo v celosti prinesti. Vredn.) Kod rezolucije predlaga poročevalec dve točki:

1) Slovenski ljudski učitelji moramo imeti, kakor vsi drugi narodi v našem cesarstvu **slovensko učiteljsko izobraževališče**, v katerem se predajejo vsi po novejši šolskej postavi predpisani predmeti v **slovenskem jeziku**. Nemški jezik naj se uči kod obligaten predmet.

2) V ta namen naj se naredi peticija do slav. ministerstva za nauk in bogočastje in precej danes naj se izvoli poseben odbor, v katerega se voli 5 udov slovenskega učiteljskega društva, da to peticijo sestavi in odpošlje. (Živijo in plaskanje v dvorani in na galeriji.)

Predsednik: Ako kdo hoče o tej točki kaj govoriti, prosim, naj se prijavi.

(Dalje sledi.)

Šolsko obzorje.

Iz Ljubljane. 24. in 25. preteč. m. bilo je napovedano zborovanje slovenskih ljudskih učiteljev v Ljubljani. Zbralo se jih je že prvi dan zvečer precej, drugi dan jih je prišlo v kljub slabemu vremenu blizo do 300. Iz Štajerskega bilo je 18 učiteljev in 1 učiteljica, iz Goriškega 5, iz Koroskega 4, iz Primorskega 2 učitelja in 2 učiteljici, iz Slavonije 1 učitelj. Natančni popis zborovanja prinašali bodemo spredaj. Učiteljski koncert se je slavno obnesel.